

Come Away, Death

Death is as natural as love. But whereas love is bright and beautiful, death is dark and irreversible. Our modern society encourages us to live out our dreams and desires to try to achieve personal goals, and to strive for immortality through medication, operations and beauty treatment – no wonder death frightens us. There is a general tendency in our western culture to avoid coming to terms with death. We all know that one day Death will come knocking at our door, but we do not want to think about it. Contemplating death through words and music can evoke those beautiful, sad stories, wonderful music and the ability to experience emotions beyond those that are simply superficial.

- 1 **Come Away, Death** (Erich Wolfgang Korngold)
- 2-5 **Södergran-sanger** (Wolfgang Plagge)
- 6 **Come Away, Death** (Jean Sibelius)
- 7 **HVIL** (Maja Solveig Kjelstrup Ratkje)
- 8 **Come Away, Death** (Gerald Finzi)
- 9-12 **Songs and Dances of Death** (Modest Mussorgsky)

Marianne Beate Kielland, mezzo soprano
Sergej Osadchuk, piano

5.1 surround + STEREO

EAN13: 7041888514527

2L-064-SACD made in Norway 20©10 Lindberg Lyd AS

2L⁶⁴

Come Away, Death

Come Away, Death

From Songs of the Clown, op. 29

Erich Wolfgang Korngold (1897-1957) • William Shakespeare (1564-1616)

1 **Come Away, Death** 2:47

Södergran-sanger op. 146

Wolfgang Plagge (1960-) • Edith Södergran (1892-1923)

2 **I. Jag kan ej fånga värmen** 3:42

3 **II. Det var en fågel som sjöng** 2:37

4 **III. Din längtan är ett hav** 3:33

5 **IV. Molnet** 2:54

From Twelfth Night, op. 60 nr. 1

Jean Sibelius (1865-1957) • William Shakespeare (1564-1616)

6 **Come Away, Death** 2:26

Maja Solveig Kjelstrup Ratkje (1973-) • Aasne Linnestå (1963-)

7 **HVIL** (2008) 20:18

From Let Us Garlands Bring, Op.18

Gerald Finzi (1901-1956) • William Shakespeare (1564-1616)

8 **Come Away, Death** 3:38

Songs and Dances of Death

Modest Mussorgsky (1839-1881) • Arseny Golenishchev-Kutuzov (1848-1913)

9 **I. Lullaby** 4:57

10 **II. Serenade** 5:09

11 **III. Trepak** 4:55

12 **IV. The Field-Marshal** 6:27

Marianne Beate Kielland, mezzo soprano • Sergej Osadchuk, piano

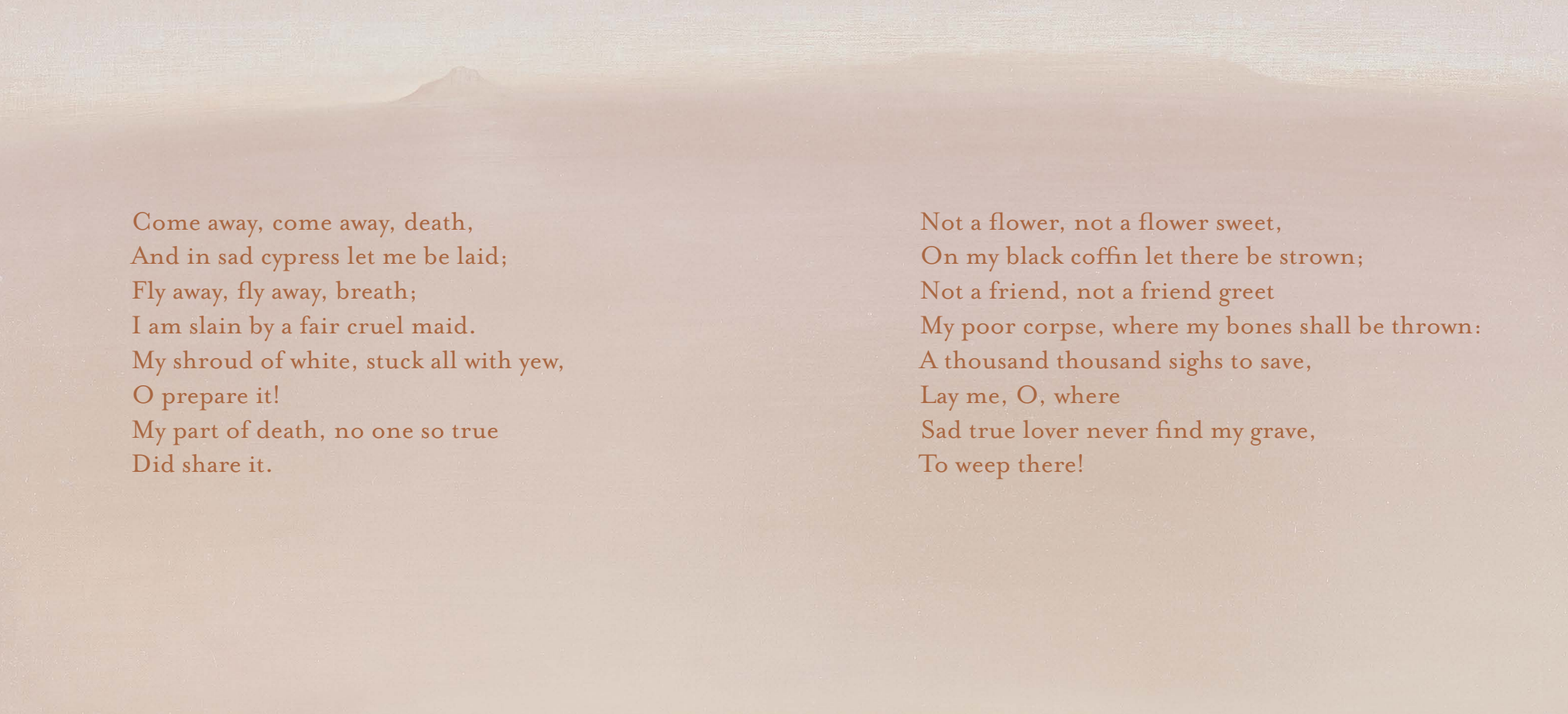
A disc about death, I thought, is that something I dare do?

Death is almost as natural an ingredient in our lives as love. But whereas love is something bright and beautiful, life-giving, death is dark and irreversible. In a society where everybody longs to live out their dreams and desires, to achieve their personal goals and realize their potential, strive for immortality through medication, operations and beauty treatment, it is no wonder that death frightens us. There is a general tendency in our western culture to avoid coming to terms with death. We know that one day Death will come knocking at our door, but we do not want to think about it.

I have encountered death. Not per se, but through words and music. When learning Mussorgsky's *Songs and Dances of Death* I had to envisage what it might be like to watch one's own child die, to see death approaching like an angel of mercy, yet terrible nonetheless. Or what it must be like – in the spring of one's youth – to see death approaching, and to know that one will never experience all that one dreams of. Or to lose one's way in a snowstorm and meet one's death, or go to war and look death in the face. These encounters frightened me to begin with; I did not want to think about or come to terms with the idea. After a while I had the courage to look beyond the overriding subject of death where I found those beautiful, sad stories, wonderful music and an ability to feel emotions beyond those that are simply superficial and happy.

At the same time as I was working on the Mussorgsky songs I gave two premier performances of works based on texts which had to do with death. Maja Ratkje and Aasne Linnestå's work *HVIL* describes the highly relevant topic of the earth's struggle for survival, and Wolfgang Plagge's *Södergran Songs* possess a melancholy and spiritual pain which may be interpreted as the poet's yearning for death.

With these three works, the opportunity to put together a programme to record had presented itself. However, I wanted to find something which could link the theme and the three works together. While I was thinking about it, Finzi's *Come Away, Death* suddenly came to mind. Finzi's song is an incredibly beautiful piece of music which I have listened to many times. I am constantly struck by Shakespeare's poem: pain and melancholy, the renunciation of friends and flowers at the grave; each line is so beautifully shaped. When I found out that there were several different settings of the poem by various composers I chose three of the best and therewith I had my golden thread for the programme, and a title for the recording.

The background of the page is a sepia-toned landscape painting. It depicts a vast, misty valley with rolling hills and a prominent mountain peak in the distance. The atmosphere is hazy and ethereal, with soft light filtering through the mist. The color palette is dominated by warm, muted tones of brown, tan, and cream.

Come away, come away, death,
And in sad cypress let me be laid;
Fly away, fly away, breath;
I am slain by a fair cruel maid.
My shroud of white, stuck all with yew,
O prepare it!
My part of death, no one so true
Did share it.

Not a flower, not a flower sweet,
On my black coffin let there be strown;
Not a friend, not a friend greet
My poor corpse, where my bones shall be thrown:
A thousand thousand sighs to save,
Lay me, O, where
Sad true lover never find my grave,
To weep there!

The poem *Come Away, Death* is from **William Shakespeare's** romantic comedy *Twelfth Night* (1601), a witty tale of mirth and merriment, love and dancing, and is thus quite a contrast to the poem itself. *Twelfth Night* is Shakespeare's most popular play in which *Come Away, Death* is performed during the second act by a jester whose job it is to entertain the duke. In the play no thought is given to the content of the poem – pain at the loss of love, and a yearning for death.

Come Away, Death, however, has inspired numerous composers to set its words to sad and beautiful music. Some twenty-five settings are known today, many of them by twentieth century composers. Three of the most well known of these are presented on this recording: Finzi, Korngold and Sibelius. Of the three settings Sibelius' is perhaps the most declamatory, although all of them emphasize the text rather than simply offer an attractive melody. Finzi's is dark and somber; each of the two verses is introduced by a funeral march-like theme in the accompaniment. Korngold's setting is the brightest and most lyrical of the three, while at the same time allowing a gentle melancholy to makes its presence strongly felt.

Marianne Beate Kielland

Edith Södergran's collection of poetry *Dikter* (Poems) was published in 1916 by Holger Schildts förlag. The collection in manuscript form originally contained a further nine poems which appear to have been deleted from the published edition by the editors, probably Runar Schildt. The omitted poems contain some of the twenty-four-year-old writer's greatest literary achievements – the reader gains an idea of Södergran's developing gift and of her uncompromising approach to that “other” side of life, her deeply naturalistic yet remarkably modern linguistic style, and her warm and sincere exploration of the melodic qualities of the language. Her precocious dealings with the many facets of life – not least death – have a force which at times is quite frightening.

Edith Södergran (1892-1923) is one of the most important Finnish-Swedish writers; her extensive output has fascinated generations since her premature death. Her poetry has been translated into numerous languages and his increasingly often the subject of international literary research.

The musical language of these four set songs attempts to reproduce and reinforce both the ascetic and the uninhibited aspects of Södergran's incomparable language – the songs are somewhere in between recitation and traditional, through-composed songs. The obstinate and fragile qualities of the poems remain naked and undisguised.

Wolfgang Plagge

HVIL (Rest) is an imperative, and a plea: the earth's plea to humankind. This plea consists of words and music which have taken shape at the same time in a close collaboration between composer and author. The range of expression is considerable – reeling off, exclamations, whispering and intense displays of what is – and of what is in danger of disappearing; the earth is given a voice of many inflections. The tonality of the work is built on gigantic, symmetric chords which are at their densest outside of the singable register. A C sharp minor chord from Beethoven's *Moonlight Sonata* draws the music into the middle range, intended as a tribute to all things fragile and beautiful. The message is simple: Humankind must slow down. Ice, glaciers, oceans, wind, forests, fields, birds, children and colours are vulnerable, structural elements in the earth's dark song. The climate issue is the explicit, political message of this work which was conceived in an age when the most fundamental conditions for life are at stake, more exposed and vulnerable than ever. *HVIL* was commissioned by the Nordland Musikkfestuke festival, Bodø, in 2008 and received its premier performance there by Marianne Beate Kielland and Nils Anders Mortensen. We apologize the fact that it is impossible to make an English translation of this poem.

Aasne Linnestå og Maja Ratkje

Modest Mussorgsky (1839-1881) enjoyed considerable success as a composer of operas and songs. In general terms he was an autodidact; his considerable intellect led him to discover a way of writing songs that were at once both lyrical and faithful to the meaning of the text. From the very beginning of his composing career Mussorgsky wrote songs, albeit of a less pretentious format. In 1870 he composed the first of his most well known song cycles, *Nursery*; the high point of his song composing career, however, came with the first three songs of *Songs and Dances of Death* in 1875, to poems by Arseny Golenishchev-Kutuzov. And then in 1877 he wrote the last of the four songs of the cycle. He had possibly planned further songs in the cycle (according to the poet's notes), but they were never completed, like several of Mussorgsky's other works.

People were not unaccustomed to the presence of death in nineteenth-century Russia. Golenishchev-Kutuzov has accordingly portrayed death in a realistic manner, describing the death of babies and children, death from drinking, and death in war. In the first three songs he does not describe death in a directly evil and cruel way, rather as something that soothes pain and brings mercy. It is not until the fourth song that we hear of the wickedness of death: “In my heavy dance I shall tread flat the earth about you, so that your bones may never come out of the ground, and you shall never more rise from the grave!” The songs were originally written for voice and piano and were orchestrated in 1962 by Dmitri Shostakovich.

Marianne Beate Kielland

Marianne Beate Kielland (b. 1975) graduated from the Norwegian Academy of Music in 2000, and has since then established herself as one of Scandinavia's foremost singers. She appears regularly at the most prestigious concert venues in Europe and Japan, performing from a large concert repertoire ranging from Monteverdi via Bach, Handel, Mozart, Mahler and Berlioz to contemporary composers. She has appeared as a soloist with orchestras such as Europa Galante, Orchestre des Champs-Élysées, Royal Flemish Philharmonie, Bach Collegium Japan, Akademie für alte Musik Berlin, Concerto Köln, Scharoun Ensemble Berlin, Holland Baroque Society, Collegium Vocale Gent, Anima Eterna and Concerto Copenhagen.

With a particular focus on German lieder, Marianne Beate Kielland has given several recitals in Norway including at the Bergen International, Oslo Chamber Music and Lofoten International Chamber Music Festivals, and she has visited Germany several times with various different lied programmes.

Kielland's discography covers more than 20 recordings, including several Norwegian albums, various works by Bach, Beethoven's 9th Symphony, Schumann lieder, several Haydn albums and Frank Martin's *Golgotha*.

Sergej Osadchuk was born in the Crimea (the Ukraine) in 1958. At the age of 12 he made his debut with a symphonic orchestra. At 15 he played Rachmaninoff's Piano Concerto No. 1. In the same year he entered the Moscow Music College of the Moscow State Conservatory from where he subsequently graduated with honours, and five years later he graduated from the Moscow State Conservatory also gaining a diploma with honours. Thereafter he completed a postgraduate course at the same conservatory, again with honours. Throughout these years he studied with professor Pavel Messner – pupil of, and later assistant to, Emil Gilels.

Since 1981 he has pursued an active career as a pianist playing recitals in Russia, Ukraine, Lithuania, Finland, Norway, Italia, Australia, and Great Britain. He has played with Russian orchestras including the Moscow Philharmonic Orchestra, Moscow Radio Orchestra, The Orchestra of the Moscow Conservatory under conductors such as Dmitrij Kitaenko, Fuat Mansurov and Leonid Nikolaev. In Scandinavia he has played with Tromsø Symphony Orchestra, Kristiansand Symphony Orchestra and Jönköping Symphony Orchestra, among others.

Sergej Osadchuk has made a number of recordings, including Liszt's Piano Concerto No. 2. He has held master classes in Great Britain, Sweden, Finland, Germany and Norway. Since 1992 he has been employed as a professor at the North Norway Conservatory in Tromsø, Norway.

En plate om døden, tenkte jeg. – Skal jeg våge det? Døden er en nesten like naturlig ingrediens i våre liv som kjærlighet. Men mens kjærligheten er noe lyst og vakkert – noe livgivende, er døden mørk og ugjenkallelig. I et samfunn der alle lengter etter å leve ut alle sine drømmer og ønsker, å nå sine personlige mål og realisere seg selv, og gjennom medisiner, operasjoner og skjønnhetspleie streber nær sagt mot evig liv, er det ikke rart at døden skremmer oss. En generell tendens i vårt vestlige samfunn er vel kanskje at vi ikke ønsker å ta stilling til døden. Vi vet den en dag banker på døren, men vi ønsker ikke å vite av dette faktum.

Jeg fikk et møte med døden. Ikke in natura, men gjennom tekst og musikk. Gjennom arbeidet med Mussorgskys *Dødens sanger og danser* måtte jeg prøve å sette meg inn hvordan det er å sitte ved sitt barns dødsleie, og se at døden kommer som en barmhjertig engel, men likevel så grusom. Eller hvordan det må være – i sin «ungdoms vår» – å se døden komme en i møte, og slik vite at en ikke får oppleve alt man drømmer om. Eller å gå seg vill og sovne inn i en snøstorm, – eller å gå i krigen og møte døden ansikt til ansikt. Dette møtet gjorde meg først noe skremt, jeg ønsket ikke å måtte tenke på og forholde meg til temaet. Men etter en stund våget jeg å se forbi det altoverskyggende temaet Døden, og fant der de vakre og triste historiene, den fantastiske musikken og en evne til å kjenne mer på dypere følelser enn bare de lette, overfladiske og lykkelige.

I samme periode som jeg jobbet med Mussorgskys sanger fikk jeg gjøre to urframføringer som begge hadde tekster som kunne relateres til død. Maja Ratkje og Aasne Linnestås verk *HVIL* beskriver en høyst reell problemstilling i forhold til jordas kamp for livet. Og Wolfgang Plagges *Södergransanger* bærer melankoli og sjelelig smerte som best kan forklares med hennes egen dødslengsel. Når jeg plutselig hadde disse tre verkene, lå mulighetene til en innspilling der nær sagt i fanget mitt. Men jeg ønsket å finne noe som kunne binde temaet og verkene mer sammen. Mens jeg tenkte på dette, kom Finzis *Come Away, Death* tilbake til meg. Det er en utrolig vakker sang som jeg har hørt på mange ganger. Shakespeares dikt betar meg alltid: Smerten og melankolien – fornektelse av blomster og venner ved graven, hver verselinje er vakkert formulert. Og når jeg så at flere komponister hadde versjoner av dette diktet, var det enkelt å finne fram til tre av de beste, og med dette diktet både å skape en rød tråd, men også en tittel til plata.

Diktet *Come Away, Death* er hentet fra **William Shakespeares** romantiske komedie *Twelfth Night* fra 1601. Skuespillet er en vittig fortelling om fest og moro, dans og kjærlighet, og nærer i så måte en stor kontrast til selve diktet. *Twelfth Night* er av Shakespeares mest populære skuespill og diktet *Come Away,*

Death framføres i andre akt av en klovn som skal underholde hertugen. Det levnes i skuespillet egentlig ingen tanke til diktets innhold; smerten over tapt kjærlighet og dødslengsel. Men *Come Away, Death* har inspirert mange komponister til å skrive vakre og triste sanger. Rundt 25 tonesettinger er per i dag kjent – mange av dem av komponister fra det 20. århundre. Tre av de mest kjente komponistene er presentert på denne utgivelsen: Finzi, Korngold og Sibelius. Av de tre er kanskje Sibelius den mest deklamatoriske, men hos alle tre ser vi strofiske komposisjoner som framhever teksten mer enn en vakker melodi. Finzis sang er ganske mørk og dyster, hvor en slags «dødsmarsj» i akkompagnementet innleder de to versene. Korngolds *Come Away, Death* er den lyseste og mest lyriske, samtidig som en lett melankoli også her kommer sterkt til syne.

Marianne Beate Kielland

Edith Södergrans samling *Dikter* ble utgitt på Holger Schilds förlag i 1916. Samlingen inneholdt fra forfatterens hånd, i tillegg til diktene som ble utgitt, egentlig ytterligere ni dikt som etter alt å dømme ble strøket av forlagets lektor, sannsynligvis Runar Schildt. Blant disse refuserte diktene finner vi noen av den 24-årige forfatterens sterkeste litterære prestasjoner – en aner den kommende storhet og en kompromissløs befatning med det ”andre” i livet og en dypt naturforbunden og samtidig forbløffende modernistisk språkbruk, og en inderlig og varm beskjeftigelse med selve språkets melodiske kvaliteter. Hennes bråmodne befatning med alle livets sider, ikke minst døden, er av en styrke som til tider kan virke skremmende.

Edith Södergran (1892–1923) er en av de viktigste finland-svenske forfatterne – hennes omfangsrike produksjon har fascinert generasjoner siden hennes altfor tidlige død. Hennes diktning har nådd ut til store språkområder og blir stadig økende grad gjenstand for den internasjonale litteraturforsknings interesse.

Tonespråket i de fire utvalgte sangene søker å gjengi og forsterke både de asketiske og de utagerende sidene ved Södergrans uforlignelige talespråk – de befinner seg i grenselandet mellom resitasjon og konvensjonell strofisk gjennomkomponert sang. Tekstenes til dels trassige så vel som skjøre kvaliteter står utilsårlte og nakne i rommet.

Wolfgang Plagge

HVIL er et imperativ, men også en bønn: jordas bønn til menneskene. Denne bønnen består i tekst og musikk som har tatt form parallelt og i nært samarbeid mellom komponist og forfatter. Uttrykket spenner over et stort register: Oppramsing, utbrudd, hvisken og intense fremvisninger av det som er – og det som kan forsvinne, og der jorda gis en stemme med mange sjatteringer. Tonaliteten er bygget rundt gigantiske, symmetriske akkorder som er tettstet utenfor det sangbare registeret. En ciss-mollakkord fra Beethovens "Måneskinssonate" trekker musikken mot midtregisteret og er ment som en hyllest til alt skjørt og vakkert. Budskapet er enkelt: Menneskene må sakke farten. Isen, breene, havet, vindene, skogene, engene, fuglene, barnet og fargene er bærende og utsatte elementer i jordas mørke sang. Miljøproblematikken er slik sett det eksplisitt politiske budskapet i dette verket som plasserer seg midt i en tid hvor de mest grunnleggende livsforhold står på spill, mer utsatt enn noensinne. HVIL er et bestillingsverk fra Nordland Musikkfestuke, Bodø 2008. Verket ble første gang framført der av Marianne Beate Kielland og Nils Mortensen.

Aasne Linnestå og Maja Rathje

Modest Mussorgsky (1839-1881) hadde sin største suksess som komponist av operaer og sanger. I det store og det hele var han autodidakt, og med sitt store intellekt oppdaget han en måte å skrive sanger på som på samme tid var både lyrisk og tro mot tekstens sanne tale. Helt fra starten av i sin kompositoriske karriere komponerte Mussorgsky sanger, dog av et mindre pretensiøst format. I 1870 komponerte han den første av sine mest kjente sykluser: *Nursery*, men høydepunktet i hans sangkompositoriske karriere nådde han først med de tre første sangene av *Dødens sanger og danser* i 1875 – med tekster av Arseny Golenishchev-Kutuzov. Så i 1877 kom den siste av de fire sangene. Muligens hadde han planlagt flere sanger i samme syklus (ifølge dikterens notater), men de ble aldri fullført – som flere av Mussorgskys øvrige verk.

Man var ikke ukjent med dødens tilstedeværelse i det nittende århundrets Russland. Golenishchev-Kutuzov har slik framstilt døden på en realistisk måte, idet han beskriver barnedød, ungdomsdød, død-drukkenhet og død som følge av krig. Han framstiller heller ikke i de tre første sangene døden på en direkte ond og grusom måte, heller som en som lindrer smerte og bringer barmhjertighet. Først i den siste sangen kan man lese dødens ondskapsfullhet: «Med min tunge dans skal jeg trække ned jorden rundt dere, slik at bena aldri kommer opp av jorden, slik at dere aldri mer kommer opp av graven!». Sangene ble originalt komponert for sang og klaver, senere ble de i 1962 orkestrert av D. Shostakovitsj.

Marianne Beate Kielland

Marianne Beate Kielland (f. 1975) har siden avsluttet hovedfag ved Norges Musikkhøgskole i 2000 etablert seg som en av Skandinavia fremste konsertsangere. Hun opptrer jevnlig i de største konsertsalene i Europa og Japan, og har med sitt omfattende konsertrepertoar – med spenn fra Monteverdi via Bach, Händel, Mozart, Mahler og Berlioz til nyere komponister – vært solist med orkestre som Europa Galante, Orchestre des Champs-Élysées, Royal Flemish Philharmonie, Bach Collegium Japan, Akademie für alte Musik Berlin, Concerto Köln, Scharoun Ensemble Berlin, Holland Baroque Society, Collegium Vocale Gent, Anima Eterna og Concerto Copenhagen. I sitt arbeid med lieder har Marianne Beate Kielland optrådt flere steder i Norge inkludert Festspillene i Bergen, Oslo Kammermusikkfestival og Lofoten Internasjonale Kammermusikkfest, og hun har også gjestet Tyskland flere ganger med liedprogram. Kiellands diskografi omfatter mer enn 20 album, med bl.a. flere norske innspillinger, et knippe Bach-innspillinger, Beethovens 9. symfoni, Schumann-lieder, flere Haydninnspillinger og Frank Martins Golgotha.

Sergej Osadchuk ble født på Krim i Ukraina i 1958. Han debuterte som pianist med symfoniorkester alt i 12-årsalderen og som 15-åring spilte han Rachmaninovs første pianokonsert samtidig som han begynte sine studier ved Moskva Statskonservatorium. Der passerte han alle eksamener med høyeste utmerkelser. Siden 1981 har Sergej Osadchuk hatt en svært aktiv karriere som pianist og kammermusiker i Russland, Ukraina, Litauen, Finland, Italia, Australia, Storbritannia, Tyskland og Norge. Han har spilt med russiske orkestre som Moskva Filharmoniske Orkester, Moskva Radioorkester og Moskva konservatorieorkester under dirigenter som Dmitrij Kitaenko, Fuat Mansurov og Leonid Nikolaev. I Skandinavia har Sergej bl.a. spilt med Tromsø Symfoniorkester, Kristiansand Symfoniorkester og Jönköping Symfoniorkester. Sergej har også deltatt på flere musikkfestivaler bl.a. på Festspillene i Bergen og han har medvirket på flere plateutgivelser. I 1992 flyttet Osadchuk til Tromsø. Her har han kombinert undervisning i klaverspill med arbeid som akkompagnatør. Han har gitt mesterklasser og konserter både her i landet og i Storbritannia, Tyskland, Sverige, Finland og Russland. I desember 2006 ble Sergej tilsatt som professor i klaver ved Nordnorsk Musikkonservatorium.

Come Away, Death

Come away, come away, death,
And in sad cypress let me be laid;
Fly away, fly away, breath;
I am slain by a fair cruel maid.
My shroud of white, stuck all with yew,
O prepare it!
My part of death, no one so true
Did share it.

Not a flower, not a flower sweet,
On my black coffin let there be strown;
Not a friend, not a friend greet
My poor corpse, where my bones shall be thrown:
A thousand thousand sighs to save,
Lay me, O, where
Sad true lover never find my grave,
To weep there!

Kom og bli, kom og bli, død!
I sypresstreets ly legg meg ned.
Slipp meg fri, slipp meg fri, nød
for en kold, vakker mø tok min fred.
Det barlindstrødde, hvite slør:
hyll meg i det.
En død som min har ingen før
fått lide.

Hvor min kiste står sort, skal
ingen blomst, ingen blomst bli strødd hen.
Hvor mitt støv gjemmes bort, skal
ingen venn ta farvel, ingen venn.
Spar tusen sukk: skjul graven godt!
Ingen som er
en elsker selv, skal stå forgrått
av sorg der.

Gjendiktning: André Bjerke (1964)

Södergran

I. Jag kan ej fånga värmen

Jag kan ej fånga värmen ur din röst,
de ljuva orden fastna i mitt öra,
jag har ett tomt ställe i mitt bröst –
vad kan jag göra?
Se jag är blek och lögnen gör mig trött,
det gör mig ont att tala, se och höra,
i blomsterlunden doftar sommaren sött,
jag är ett träd, som stormen vill förgöra...

II. Det var en fågel som sjöng

Det var en fågel som sjöng sin kärleks sång
från granens gren.
Ett hjärta som bar sin mognande dröm
i solens sken.
Det är en skog, som storögd ser
en sommar fly,
en själ som gått vilse från livets väg
och söker en ny.

I cannot capture the warmth of your voice,
the beautiful words are stuck in my ear,
there is an empty space in my breast –
what shall I do?
Look – I am pale and the lie makes me tired,
it hurts me to speak, see and listen,
in the flowery grove the summer smells sweet
I am a tree which the storm will destroy....

There was a bird singing its song of love
from the branch of the spruce.
A heart which bore its maturing dream
in the light of the sun.
There is a forest, whose big eyes watch
a summer fly away,
a soul lost on its path of life
searching for a new.

H V I L

III. Din längtan är ett hav

Din längtan är ett hav över vilket du kan styra,
din längtan är en mark över vilken du kan gå,
varför skall du då fastsmidd och hjälplös stå
och stirra ut i det blå?
Det kommer en morgon som har en rödare rand
än alla de andra,
det kommer en vind som räcker dig sin hand:
ut och vandra!
Vi måste alla bort från våra gamla hem,
vi måste alla ut och följa en stjärna,
vi måste alla dit där nya solar blända,
vi måste dit där lyckans hjul sig vända
för att aldrig mera återvända...

IV. Molnet

Vägen är lång och vid –
intet hus, intet träd,
ett snö vitt moln för vindens famntag flyr,
ett ensamt moln genom rymden styr.
Vill du sänka dig ned som en osmulden driva
på en ljusgrön äng?
Fastnar din ljusa fäll
i en trasslig skog?
Eller drar du dit längre bort, högre upp
där silverbergen vid himlaranden
vänta på dig?

Your longing is an ocean over which you can sail,
your longing is a field over which you can walk,
so why should you then stand welded and helpless
staring into the blue?
There will come a morning with a horizon redder
than all the others,
there will come a wind which reaches out its hand:
come let us go!
We must all leave our old homes,
we must all go out and follow a star,
we must all travel to where new suns blind,
we must go where the wheel of fortune turns
never to turn back again....

The road is long and wide –
no house, no tree,
a snow-white cloud flees from the embrace of the wind
a lonely cloud navigates through space.
Will you lower yourself like an unfrozen snowdrift
on a bright green meadow?
Is your bright fur stuck
in a pitiful wood?
Or will you go further away, higher up
where silver mountains on the horizon
are waiting for you?

Translation: Marianne Beate Kielland and Andrew Smith

Fugle fjell kakafoni herredømme
ne. Terra Mirakelsannsigelsed
ommen. Kondensstripe himmelsp
råklinjene. Arktis antarktissa
natorium. Budsender alvorsforgr
einingskall. Permafrostoppst
andelsestid. Nimbusnattnedstyr
tningsdrønn.. Ildluftvann Men
neske jordskorpelarm. Avisnings
vinter på minnelse sbud.

Dekommer og vet
ikke bedredes må.
De holder ensang
mellom hendene.

Brekuldespredningsbeseiringer.

Ci Cirrus Cirrus uncinus ci Cirrostratus strrratus
Cirro cu cumulus Cu mulus Con congestus. A A A lto
stratus. A A Alto stratus undulates undulates A A
lto Cumulus lenticularis Cu Cularis Strrr atus ni
mbostratus nimbo nimbo Cu cumulus humilis huumiili
is cumulus Mediocris Cumulo nimbus onimbus cumulo
nimbus incus cumulonimbus calvus cu mul onimbus

Jeger her.
Jeger her
fremdeles.
Semegoghør.

Cu cu mu lus humilis cumulus hum
ilis Cumu lonimbus omnibus mamma
tus cumulus congestus pyrocumulus

Detstigerethavoverårstider.
Isenogbekkenogtreet
iskogeravtrær. Engene,
engeravløvetann, liljer,
enfuglflyrforbi, enfugl
flyrforbi, enfuglflyrforbi,
flyrmedfarger.
Lafuglenebli.

Alt. Her. Fremdeles.

Hvilmedmeg.
Kom. Hvilmedmeg.
Komnå. Hvil
medmeg. Kom.
Hvil. Alt. Er.

Solkasterbranner,
regnskylleverekk.
Vindenevillerenå.

Lamegbli.

Dekommerogvetikkebedre
desmå, deholderensang
mellomhendene, holder
denvarmmendebrennerseg.

Allis.
Etdrønn.
Breenjegholdt
erpåvei. Revnenegaper
derbreenesmelter. Detskyller
etregnovertrekkenemine.

Lamegbli
Alt. Her.
Holdmegogse:
Trekkene mineerskarpe
re. Trekkene mineerska
rpere, skarperenå. Tre
kkenemineerskarperenå.

Desmåsomharkommet
sommerskalbli.
Såspeensangfrades
må. Desmåsomharkom
metsommerskalb
li. Ensangsåspefra
desmå, somkommersom
kommersomkom

Arseny Arkad'yevich Golenishchev-Kutuzov (1848-1913)

Pesni i pljaski smerti

1. Kalyhjelnaja

Stonet rebjonok... Svecha, nagoraja,
Tusklo mercajet krugom.
Celuju noch' kolybel'ku kachaja,
Mat' ne zabylasja snom.
Ranym-ranjokhon'ko v dver' ostorozhno
Smert' serdobol'naja stuk!
Vzdrognula mat', ogljanulas' trevozhno...
„Polno pugat'sja, moj drug!
Blednoje utro uzh smotrit v okoshko...
Placha, toskuja, ljublja,
Ty utomilas', vzdremni-ka nemnozhko,
Ja posizhu za tebjja.
Ugomonit' ty ditja ne sumela.
Slashche tebjja ja spoju.`` -
„Tishe! rebjonok moj mechetsja, b'jotsja,
Dushu tarzaja moju!``
„Nu, da so mnoju on skoro ujmjotsja.
Bajushki, baju, baju.`` -
„Shchjochki blednejut, slabejet dykhan'je...
Da zamolchi-zhe, molju!`` -
„Dobroje znamen'je, stikhnet stradan'je,
Bajushki, baju, baju.``
„Proch' ty, prokljataja!
Laskoj svojeju sgubish' ty radost' moju!``
„Net, mirnyj son ja mladencu naveju.
Bajushki, baju, baju.`` -
„Sshal'sja, pozhdi dopevat' khot' mgnoven'je,
Strashnuju pesnju tvoju!``
„Vidish', usnul on pod tikhoje pen'je.
Bajushki, baju, baju.``

2. Serenada

Nega volshebnaja, noch' golubaja,
Trepetnyj sumrak vesny.
Vnemlet, poniknuv golovkoj, bol'naja
Shopot nochnoj tishiny.
Son ne smykajet blestjashchije ochi,
Zhizni' k naslazhden'ju zavjot,
A pod okoshkom v molchan'ji polnochi
Smert' serenadu pojot:
„V mrake nevoli surovoy i tesnoj
Molodost' vjanet tvoja;
Rycar' nevedomyj, siloj chudesnoj
Osvobozhu ja tebjja.
Vstan', posmotri na sebjja: krasotoju
Lik tvoj prozrachnyj blestit,
Shchjoki rumjany, volnistoj kosoju
Stan tvoj, kak tuchej obvit.
Pristal' nykh glaz goluboje sijan'je,
Jarche nebes i ognja;
Znojem poludennym vejet dykhan'je...
Ty obol'stila menja.
Slukh tvoj plenilsja mojej serenadoj,
Rycarja shopot tvoj zval,
Rycar' prishjol za poslednej nagradoj:
Chas upojen'ja nastal.
Nezhen tvoj stan, upojitelan trepet...
O, zadushu ja tebjja
V krepikih ob»jat'jakh: ljubovnyj moj lepety
Slushaj!... molchi!... Ty moja!``

3. Trepak

Les da poljany, bezljud'je krugom.
V'juga i plachet i stonet,
Chujetsja, budto vo mrake nochnom,
Zlaja, kogo-to khoronit;
Gljad', tak i jest'! V temnote muzhika
Smert' obnimajet, laskajet,
S p'janen'kim pljashet vdojom trepaka,
Na ukho pesn' napevajet:
Oj, muzhichok, starichok ubogoj,
P'jan napilsja, popljolsja dorogoj,
A mjatel'-to, ved'ma, podnjalas', vzygrala.
S polja v les dremuchij nevznachaj zagnala.
Gorem, toskoj da nuzhdoj tomimyj,
Ljag, prikorni, da usni, rodimyj!
Ja tebjja, golubchik moj, snezhkom sogreju,
Vkrug tebjja velikuju igru zateju.
Vzbej-ka postel', ty mjatel'-lebjodka!
Gej, nachinaj, zapevaj pogodka!
Skazku, da takuju, chtob vsju noch' tjanulas',
Chtob p'janchuge krepko pod nejo zasnulos'!
Oj, vy lesa, nebesa, da tuchi,
Tem', veterok, da snezhok letuchij!
Svejtes' pelenoju, snezhnoj, pukhovoju;
Jezu, kak mladenca, starichka priroju...
Spi, moj družhok, muzhichok schastlivyj,
Leto prishlo, rascvelo!
Nad nivoy solnyshko smejetsja da serpy gl'jajut,
Pesenka nesjotsja, golubki letajut...

4. Palkawodjez

Grokhochet bitva, bleshut broni,
Orud'ja zhadnyje revut,
Begut polki, nesutsja koni
I reki krasnyje tekut.
Pylajet polden', ljudi b'jutsja;

Sklonilos' solnce, boj sil'nej;
Zakat blednej, no derutsja
Vragi vse jarostnej i zlej.
I pala noch' na pole brani.
Družhiny v mrake razoshlis'...
Vsjo stikhlo, i v nochnom tumanе
Stenan'ja k nebu podnjalis'.
Togda, ozarena lunoju,
Na bojevom svojom kone,
Kostej sverkaja beliznoju,
Javilas' smert'; i v tishine,
Vnimaja vopli i molitvy,
Dovol'stva gordogo polna,
Kak polkovodec mesto bitvy
Krugom ob»jekhala ona.
Na kholm podnjavshis', ogljanulas',
Ostanovilas', ulybnulas'...
I nad ravninoy bojevoy
Razdalsja golos rokovej:
„Konchena bitva! ja vsekh pobedila!
Vse predo mnoj vy smirilis', bojcy!
Zhizni vas possorila, ja pomirila!
Družhno vstavajte na smotr, mertvecy!
Marshem torzhestvennym mimo projdite,
Vojsko mojo ja khochu soschitat';
V zemlju potom svoji kosti slozhite,
Sladko ot zhizni v zemle otdykhat'!
Gody nezrimo projdut za godami,
V ljudjakh ischeznet i pamjat' o vas.
Ja ne zabudu i gromko nad vami
Pir budu praviti v polunochnyj chas!
Pljaskoj tjazhjolaju zemlju syruju
Ja pritopchu, chtoby sen' grobovaju
Kosti pokinut' vovek ne mogli,
Chtob nikogda vam ne vstat' iz zemli!"

Anonymous translation

Songs and Dances of Death

1. Cradle song

Faint sounds of moaning!
The lamp now expiring casts but a dim flick'ring light.
Rocking the cradle, the mother untiring
Waits, watches, all through the night.
Long before dawn someone comes knocking,
Death the deliverer is here!
Hark! Trembling, the mother desists from her rocking...
"Friend, calm your fear and despair!
See, through the window peeps the pale morrow,
Weeping and watching forlorn,
Rest, poor woman, rest from your sorrow,
Sleep, i will watch till the morn.
Could you not hush your poor infant to slumber?
My song is sweeter than yours."
"Silence! my baby is suffering, crying,
Grief rends this my heart!"
"Soon he will sleep in my arms softly lying;
Hush baby, hush baby mine!"
"Pale grow his cheeks, the fever increases,
O sing no more, I entreat!"
"These are good signs, see his agony ceases,
Hush-a-bye, hush-a-by, sweet."
"Hence! Accursed Death!
Look how your singing does blight my baby, my joy!"
"Nay, peaceful dreams to your son I am bringing.
Hush now, hush now, my boy!"
"Mercy, one instant, kind Death,
Cease your strain!"
"See, there he slumbers, my song stilled his pain:
Hush-a-by, hush-a-by!"

2. Serenade

Magical, tender night, veiled in blue shadow,
Breathing forth perfumes of spring.
Yonder a sufferer leans from her window,
Hear what the night whispers low.
Sleep will not come to her eyes, bright with fever,
Life seems to call her to joy,
But under her window a figure is waiting:
Death sings a strange serenade:
"Maiden, poor captive to sorrow and suffering,
Wasted your beauty and youth:
I will be your true knight, although you do not know me,
I will come to your rescue now.
Come, lady, look at yourself!
See, your cheeks are like roses, your lips soft and red;
Lovely your visage, your tresses are gold and silky,
Your form is most fair.
Brightly gleam your eyes, so blue and so tender,
Bright as the stars in the heavens;
Ardent as midday suns, your breath that scorches...
You have bewitched me, O love,
You, too, must fall beneath the spell of my singing,
Did not your sighs call me hear?
I, your knight, bring the greatest gift to you:
Now comes the hour of your bliss!
Fragile your form, and your kisses entrance me,
O let me clasp you in breathless embrace;
My love song shall bring you slumber...
Be still... you are mine!"

3. Russian dance

Still is the forest, no soul is in sight...
Winds are lamenting and howling...
Far away yonder where dark falls the night
Something uncanny is prowling.
See! Over there! where the shades gather black
Death has waylaid some poor peasant;
Now he invited him to dance the Trepak;
Sings him a song fair and pleasant;
"Ho, my poor worker so bent and grey,
Drunken with vodka, and wandering astray;
By the snow-fiend blinded, led by fitful shadows,
Through the pathless forest, over the trackless meadows.
What is thy portion by work and sorrow?
Rest here, poor peasant, until tomorrow.
See, a coverlet so white and warm I've found you;
Rest and watch the dancing snow-flakes whirl around you.
Soft as the swan's down, the bed where you lie!
Hey! Sing good-night, fierce gale, as you fly.
Sing, wild wind, his hush-song, through the long dark night,
Let the weary worker sleep till morning light.
Forests and fields, and the coud-rack sweeping,
Darkness and storm and the pale drifts heaping,
Snow-flakes lightly hovering weaves a spotless covering,
Fit for a stainless childhood, round this poor clod sleeping...
Rest, rest, poor friend, slumber, happy fellow,
Dream that the summer is bright, the harvest yellow!
The sun shines, the sickles swing,
Hear the skylark singing."

4. The field-marshal

The battle rages, swords are flashing,
Like hungry beasts the cannons roar;
The horses neigh, the squadrons gallop,
The stream runs crimson, dyed with gore.
The burning noon-day sees the slaughter,

And still at sunset the fight endures.
The last gleams vanish, still unyielding,
The foe maintains a stubborn front.
Now falls the night upon the carnage,
And in the gloaming all disperse.
Silence reigns; only the darkness hears
The wounded crying unto Heaven.
See, there, where fall the livid moon-rays,
Astride upon a charger pale,
Rides a warrior wan and grisly, whose name
is Death. There, in the dusk,
He hears their pitiful complaining;
Surveys the ghastly field with pride:
Moves like a leader triumphant,
Over the scene of glory and pain.
Then climbs a hillock,
Gazes round him on dead and dying, grimly smiling...
Now over the seething field of slaughter
Rings out stern and clear his voice:
"Cease now the fight! The victory is mine!
You warriors all, it is to Death you have yielded!
Foes in your lifetime, I come to make you friends!
Rise up, reply to the roll-call of Death!
Fall into my rank! You must march past your leader!
Before the day dawns I must muster my men.
Soldiers, your bones shall repose in the earth's bosom,
Sweet is the slumber that follows the fight!
Years shall pass over you unreckoned, unheeded,
Men shall forget what you fought for today.
I, Death alone, will remember your valor,
Honor your memory when midnight is struck!
Over these furrows I'll dance in the moonlight
Tread down the earth where your limbs lie at rest,
Tread it so closely, your bones shall never move,
Never more shall you come back to earth."

oversatt fra russisk av Sergej Osadchuk og Marianne Beate Kielland

Dødens sanger og danser

1. Vuggesang

Et stønnende barn...
Stearinlyset brenner ut og kaster et svakt, flakkende lys.
Hele natten vugger moren barnet,
hun kan ikke sove..
I grålysningen kommer forsiktig den trøstende Død på
døren og banker!
Moren skvetter og snur seg engstelig..
«Vær ikke redd, min venn!
Blekt lysner allerede morgenen gjennom vinduet.
Gråt og lengsel, smerten – Du er trøtt.
Gå og sov en stund,
Jeg skal våke for deg.
Du klarte ikke berolige ham,
Jeg synger søtere enn deg.»
Hysj! Barnet mitt er urolig,
Min sjel tortureres!
«Vel, med meg han snart blir rolig.
Hysj, lille barn, sov nå.»
Kinnene blekner, pusten blir svakere,
Vær stille, jeg ber deg!
«Det er et godt tegn – hans pine lindres.
Hysj, lille barn, sov nå.»
Bort, du forbannende! Gjennom din trøst
dreper du mitt livs glede.
«Nei, jeg bringer ditt barn en rolig drøm,
Hysj, lille barn, sov nå.»
Nåde, hold nå opp med å synge
din forferdelig sang!
«Se, jeg har sunget ham i søvn.
Hysj, lille barn, sov nå.»

2. Serenade

En magisk, øm og blå natt
i vårens skjelvende mørke.
Fra sitt vindu bøyer en syk kvinne seg ut og
lytter til den hviskende natten.
Drømmen lukker ikke hennes feberhete øyne,
det er som om livet kaller henne til forlystelser;
Samtidig – under hennes vindu, synger Døden sin
serenade i det stille midnatt:
Jomfru – fanget i sorg og pine,
ungdomstiden din visner hen,
din ukjente ridder skal
frigjøre deg med magisk kraft..
Stå opp, se på deg selv:
ditt ansikt glitrer gjennomsiktig av skjønnhet,
dine kinn er røde, bølgende fletter
ligger om din midje;
Oppmerksomme blå øyne lyser
lysere enn både himmel og flamme;
som trykkende middagshete blåser din ånde –
Du har forført meg.
Du lytter og må fanges av min serenade,
du hvisker for å kalle på ridderen,
ridderen kommer for å hente sin siste belønning,
Nå kommer øyeblikkets glede.
Din kropp er så sart, dens skjelven beruser meg.
Å, jeg skal kvele deg i en sterk omfavnelse;
Hør kjærlighetens mumling...
Ti stille...
Du er min!

3. Russisk dans - Trepak

Skog og villniss, helt øde;
Snøføyket gråter og stønner: det er som om
den onde i denne mørke natt
begraver noen: Se, ja slik er det!
I mørket har Døden
fanget en bonde som han kjæler med;
med den drukne danser han Trepak
og synger sangen i hans øre:
Akk, bonden, den gamle stakkar,
har drukket seg full og sjangler langs veien;
Men snøfokk, hekser og storm
dytter ham fra åkeren og inn i skogens mørke.
Torturert av sorg, lengsel og fattigdom,
Legg deg ned, rull deg sammen og sov min kjære!
Jeg vil gjøre deg varm av snø, min søte,
jeg vil skape en hvit og vakker lek rundt deg.
La snøflakene storme rundt ham til en god seng!
Hei, begynn din sang, vær!
La eventyret vare hele natten,
Slik at den drukne lytter og sover.
Å, dere skoger og himmel og skyer
mørke, vind og flyvende snø -
lag et teppe av snø og fjær
som dekker den gamle som et lite barn.
Sov, min venn, glade bonde,
Sommeren kommer, blomstrende!
Solen ler over jordene,
Ljåene svinger,
Sangen stiger, duene flyr...

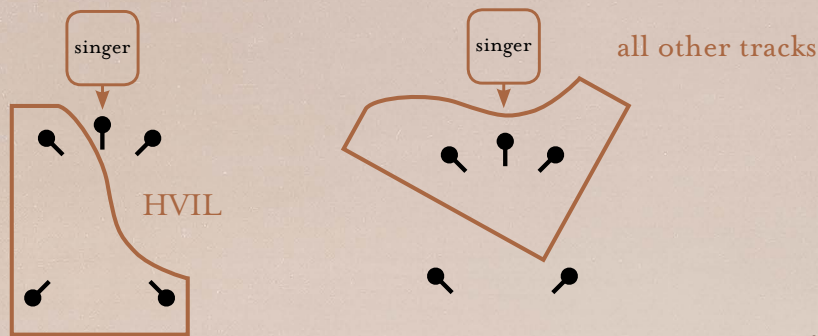
4. Feltherren

Tordnende kamp,
glitrende brynjer, kanoner buldrer,
løpende armeer, galopperende hester
og røde elver flyter.

Flammende middag, kjempende menn!
Synkende sol, kampen kjempes hardere!
Solnedgangen blekner, men fiendene kjemper
ennå sintere og mer desperat!
Natten dekker kampens jorder.
Armeene går fra hverandre i mørket...
alt blir stille, i mørket stiger taken
og skrikene vendes mot himmelen.
Da, belyst av månen,
sittende på sin hest,
med glitrende hvite ben
åpenbarer seg Døden.
I det stille lytter hun til skrikene og bønnene.
Fylt av stolt tilfredsstillelse -
som en feltherre - rir hun rundt
kampens slagmark.
Hun rir opp på en høyde, observerer,
stopper, smiler...
Og over den store slagmarken runger hennes skjebne-
svangre stemme: «Kampen er slutt!
Jeg har slått alle!
Alle soldater har tapt for meg!
Livet skapte dere til stridsmenn, jeg brakte fred!
Reis dere til parade, døde menn!
Marsjer høytidelig ved min side,
jeg vil telle min hær.
Etter det skal dere legges i jorden,
søte av livet skal dere hvile i graven!
Usynlig vil år etter år gå forbi,
Minnet om mennesket vil forsvinne.
Jeg vil ikke glemme! Og høyt over dere
skal jeg feste ved midnatt!
Med min tunge dans skal jeg trække ned
jorden rundt dere, slik at bena aldri kommer
opp av jorden,
slik at dere aldri mer kommer opp av graven!»

2L (Lindberg Lyd) records in spacious acoustic venues; large concert halls, churches and cathedrals. This is actually where we can make the most intimate recordings. The qualities we seek in large rooms are not necessarily a big reverb, but openness due to the absence of close reflecting walls. Making an ambient and beautiful recording is the way of least resistance. Searching the fine edge between direct contact and openness; that's the real challenge! A really good recording should be able to bodily move the listener. This core quality of audio production is made by choosing the right venue for the repertoire, and balancing the image in the placement of microphones and musicians relative to each other in that venue. There is no method available today to reproduce the exact perception of attending a live performance. That leaves us with the art of illusion when it comes to recording music. As recording engineers and producers we need to do exactly the same as any good musician; interpret the music and the composer's intentions and adapt to the media where we perform. Surround sound is a completely new conception of the musical experience. Recorded music is no longer a matter of a fixed two-dimensional setting, but rather a three-dimensional enveloping situation. Stereo can be described as a flat canvas, while surround sound is a sculpture that you can literally move around and relate to spatially; surrounded by music you can move about in the aural space and choose angles, vantage points and positions.

balance engineer and recording producer *Morten Lindberg*

Recorded at Sofienberg Church 5th – 7th January 2009 by Lindberg Lyd AS

Recording Producer and Balance Engineer **Morten Lindberg**
Co-producer, track 2-5 **Wolfgang Plagge** / Co-producer, track 7 **Maja Ratkje**
Piano technician **Thron Irby** STEINWAY & SONS / Recording Engineer **Hans Peter L'Orange**

Editing **Jørn Simenstad**
Mix and mastering **Morten Lindberg** / SACD authoring **Lindberg Lyd AS**

"Man in Boat" painted by **Odd Nerdrum**
Photo Marianne Beate Kielland **Veronica Melå** / Photo Sergey Osadchuk **Aelita Stepanova**
Translation **Andrew Smith** / Graphic design **Morten Lindberg**

Produced with support from Norsk kulturråd / Norsk kulturfond,
Fond for utøvende kunstnere and Norsk komponistforening

Executive producers **Morten Lindberg** and **Jørn Simenstad**

2L www.2L.no

2L is the exclusive and registered trade mark
of Lindberg Lyd AS 20©10 [NOMPP1003010-120] **2L-064-SACD**
Worldwide distributed by Musikkoperatørene and www.2L.no

This recording was made with DPA microphones, Millennia Media amplifiers and SPHYNX2 converters to a PYRAMIX workstation, all within the DXD-domain. **Digital eXtreme Definition** is a professional audio format that brings "analogue" qualities in 32 bit floating point at 352.8 kHz. With DXD we preserve 11.2896 Mbit/s (4 times the data of DSD). This leaves headroom for editing and balancing before quantizing to DSD. Super Audio CD is the carrier that brings the pure quality to the domestic audience. www.lindberg.no

DXD
Digital eXtreme Definition

MERGING

DPA
MICROPHONES

Millennia
Music & Media Systems

ELECTROCOMPANIE